

НОВИ САД - На данашњи дан 1856. године рођен је српски војвода Степа Степа Степановић, један од најистакнутијих војсковођа у оба балканска и у Првом светском рату. Рођен је у Кумодражу код Београда. У Церској бици у августу 1914. Друга армија под његовом командом разбила је аустроугарске трупе, за шта је добио чин војводе, а на Солунском фронту у септембру 1918. Друга армија је, нападајући на главном правцу, у садејству са Првом армијом, пробила непријатељску одбрану, потом избила на бугарску границу и принудила Бугарску на капитулацију. После завршене Артиљеријске школе у Београду, у српско-турским ратовима од 1876. до 1878. исказао је велику личну храброст и умешност у командовању. Учествовао је и у Српско-бугарском рату 1885, а потом је професор историје на Војној академији у Београду и помоћник начелника Главног генералштаба.

У генералски чин унапређен је 1907. и постављен за команданта Шумадијске дивизије, 1908. постао је министар војске, затим командант Дринске, па Моравске дивизије и од 1911. до 1912. поново министар војске. У Првом балканском рату командовао је Другом армијом у Кумановској бици, затим је крајем 1912. и почетком 1913. учествовао у опсади и заузимању Једрена. У Другом балканском рату с Другом армијом одбранио је прилаз Пироту. На почетку Првог светског рата је, замењујући начелника штаба Врховне команде војводу Радомира Путника, успешно спровео мобилизацију и концентрацију

српске војске, а после Церске битке у септембру 1914. његова Друга армија је упорном одбраном осујетила аустроугарску Пету армију да форсира Дрину. У Колубарској бици у другој половини новембра 1914. снаге под његовом командом водиле су тешке борбе на подручју Лазаревца и спречиле аустроугарске трупе да са југа обухвате српску војску и потом у децембарској контраофанзиви учествовале су у избацивању аустроугарске војске из Србије. Приликом повлачења српске војске крајем 1915. и почетком 1916. успео је да са Другом армијом, у садејству са Тимочком војском, успори напредовање бугарске Прве армије.

Данас је понедељак, 12. март, 72. дан 2018. До краја године има 295 дана.

641 - Кинеска принцеза Вен Ченг удала се за владара Тибета, на основу чега је доцније Кина полагала право на суверенитет над том територијом.

1507 - Као најамник краља од Наваре погинуо је Чезаре Борџија, збачени војвода од Ромање, ванбрачни син папе Александра VI. Пошто је 1492. изабран за поглавара римокатоличке цркве, Александар VI га је поставио за архиепископа Венеције, потом за кардинала, али је Чезаре напустио високи свештенички чин оженивши се сестром краља од Наваре. Уз помоћ француских трупа и очеву подршку, после три војна похода од 1499. до 1502. сломио је отпор феудалних династа италијанске покрајине Ромање. У делу "Владалац" Николо Макијавели га је величао, тврдећи да само владар који поседује такав степен безобзирности може да уједини Италију. После смрти Александра VI 1502. Чезаре је морао да напусти Ромању, ухапшен је, али је побегао и нашао уточиште код краља Наваре.

1832 - Рођен је енглески капетан Чарлс Канингем Бојкот, против којег је 1880, док је управљао једним енглеским лендлордством у Ирској, примењен ненасилни отпор одбијањем сарадње. Такав вид отпора је касније назван према његовом презимену - бојкот.

1848 - У Бечу су избиле велике студентске демонстрације против полицијског режима канцелара Клеменса Метерниха и убрзо је планула револуција која је потресла темеље Аустрије. Те 1848. револуционарно врење се осећало широм Европе, Аустрија није била изузетак.

1854 - Велика Британија и Француска прискочиле су у Кримском рату у помоћ Османском царству, закључивши с њим савез против Русије.

1863 - Рођен је италијански писац и политичар Габријеле Данунцио, изразити естет. Најдубљи траг у литератури оставио песничким збиркама "Рајска поема" и "Алкиона". Био је у политици изразити представник италијанског национализма, па и фашизма. Директно је учествовао у запоседању Фиуме (Ријека). Током Првог светског рата написао је и једну поему посвећену Србији и њеном херојству, под насловом "Ода народу српском". Остала дела: романи "Сласт", "Уљез", "Огањ", драме "Мртви град", "Франческа да Римини", "Јориова кћи", "Ђоконда".

1868 - Са правописа Вука Караџића скинута је забрана. Решење о томе је на основу одлуке кнеза Михаила Обреновића потписао министар просвете Димитрије Црнобарац, бечки и париски доктор наука. Коначну победу свог правописа Караџић није доживео.

1880 - Рођен је српски писац Владислав Петковић Дис, један од најталентованијих песника српске књижевности. После завршене гимназије био је учитељ у селу Прлити, потом царински чиновник у Београду. Са писцем Симом Пандуровићем, једним од оснивача српске модерне, уређивао је часопис "Књижевна недеља". Први светски рат одвео га је у туђину, а утопио се у мору код грчког острва Крф 1917. пошто је брод на којем се налазио торпедовала немачка подморница. Његова лирика је самосвојна, веома сензибилна, музикална у ритму и емоцијама, окренута унутрашњем животу, маштању и халуцинацијама, песимистична. Његова песма "Можда спава" спада у најизразитија лирска остварења симболизма у српској поезији. Дела: збирке песама "Утопљене душе", "Ми чекамо цара".

1881 - Рођен је, у Солуну, турски државник Мустафа Кемал, познат као Кемал Ататурк, отац модерне Турске. Под његовим вођством 1922. збачен је последњи султан Мухамед VI, а 1923. проглашена је република с њим као председником на челу. Председник владе постао је 2. маја 1920. и током 18 година владавине одлучним реформама драматично је изменио лик земље. Прокламовао је једнакост свих грађана, спровео аграрну реформу, донео савремене законе, реформисао језик и правопис, укинуо калифат, строго је секуларизовао државу, забранио ношење феса, зара и фереџе, дао изборно право женама. У спољној политици напустио је панисламистичке планове својих претходника на челу Турске, али и пантуранске чији је присталица и сам био у младости. Један је од твораца Балканског савеза 1934.

1890 - Рођен је руски балетски играч и кореограф Владимир Фомич Нижински, можда највећи у историји балета, чија је играчка каријера трајала само четири године, јер је

1917. оболео од неизлечиве душевне болести. Његове креације нико није надмашио, а скокови у балету "Сан о ружи" су, због неуобичајене висине и лепоте, ушли у легенду као недосегнут идеал.

1905 - Краљ Петар I потписао је указ о универзитету, чиме је Велика школа преименована у "Универзитет у Београду". Универзитету је Народна Скупштина Краљевине Србије осигурала висок степен аутономије. Одређено је да ректора, обавезно редовног професора Универзитета, бира Универзитетски савет, што министар просвете само "прима к знању". Научна слобода зајамчена је одредбом да ниједан професор није могао бити отпуштен због научних или политичких уверења. После Првог светског рата поред Универзитетског савета установљено је и Универзитетско веће и ни у једном телу није било људи ван Универзитета. Прва школа универзитетског ранга у Србији основана је 1808. одлуком вође Првог српског устанка Карађорђа, али је угашена пропашћу устанка 1813. Наредбом књаза Милоша Обреновића обновљена је 1830, а 1833. премештена је у Крагујевац, где је од 1838. радила под називом Лицеј (Лицеум) или Велико училиште. Лицеј је 1841. враћен у Београд и 1863. указом кнеза Михаила Обреновића преименован у Велика школа.

1907 - У експлозији ратног брода "Јена" у француској луци Тулон погинуло је најмање 118 људи.

1913 - Канбера је постала престоница Аустралије.

1914 - Умро је амерички инжењер Џорџ Вестингхаус, проналазач ваздушне кочнице за локомотиве и трамваје. Развио је и систем железничких сигнала и изградио је турбине за хидроелектрану на Нијагариним водопадима, за коју је пројекат израдио српски проналазач Никола Тесла и с које је обезбеђен пренос електричне енергије на даљину захваљујући примени Теслиног проналаска обртних магнетних поља. Основао је 1886. "Вестингхаус електрик корпорација".

1922 - Рођен је амерички писац Жан Луј Керуак, познат као Џек Керуак, најпознатији романиста битничког покрета америчких књижевника педесетих година 20. века, којем је и дао име. Најчешће теме његових романа су сексуалност, уживање опијата, па и нека врста мистицизма и потраге за оностраним. Дела: романи "На путу", "Подземљаци", "Доктор Сакс", "Маги Касиди", "Анђели пустоши", "Бог Сар", "Сатира у Паризу", књиге песама "Мексико Сити блуз", "Химна - Боже моли се за мене", "Разбацане песме",

путопис "Усамљени путник", филозофски трактат "Свете књиге златне вечности".

1925 - Умро је кинески револуционар и државник Сун Јат Сен, отац модерне Кине и њен први председник од 1911. до 1912. Револуционарну борбу за рушење монархије и демократску републику почео је 1894, а 1905. основао је Савезну лигу из које је 1912. настала странка Куоминтанг. Под руководством Суна и Савезне лиге 1911. избила је буржоаска револуција којом је збачена кинеска Манџу династија - Ћин. За председника Јужне Кине, која је постала независна република, изабран је 1917. Први конгрес Куоминтанга 1924. прихватио је Сунова програмска начела: за национално ослобођење потребан је савез са Совјетским Савезом, демократија није могућна без сарадње с комунистима и благостање народа је незамисливо без побољшања живота најбројнијих слојева - радника и сељака. После његове смрти ту политику напустило је вођство Куоминтанга под Чанг Кај Шеком.

1930 - Вођа борбе за независност Индије Махатма Ганди отпочео је кампању грађанске непослушности против британске колонијалне управе и њене намере да успостави монопол у производњи соли.

1935 - Умро је српски физичар, електроинжењер и проналазач Михаило Пупин, научник светског гласа. Из родног Идвора у Банату, после школовања у Панчеву и Прагу, отишао је 1874. у САД где је завршио Колумбија универзитет у Њујорку на којем је потом био професор теоријске физике и 40 година председник Института радио-инжењера. Електрични резонатор помоћу којег је преко истог проводника могућан истовремени пренос вести на различитим таласним дужинама био је први од његових многобројних проналазака. Највећим открићем - самоиндукционим калемовима ("Пупинови калемови") омогућио је пренос телефонских разговора на велику даљину. Такође је открио секундарне радијације рендгенских зрака, електромагнетске детекторе, написао је универзитетски уџбеник термодинамике. За научни рад одликован је 1920. Едисоновом медаљом, а за књигу о свом животу "Иммигрант то Инвентор", на српски преведену под насловом "Од пашњака до научењака", 1924. добио је Пулицерову награду. Његово име носе физичке лабораторије Колумбија универзитета. Пупин је био човек изразитог српског патриотског набоја, помагао је разне патриотске акције, хумана друштва, и у земљи и у емиграцији. Као човек изузетног друштвеног угледа а лични пријатељ Вилсона веома је помогао српској влади приликом одређивања коначних граница Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

1938 - Немачке трупе су запоселе Аустрију, с циљем присаједињења (аншлуса) Аустрије - Немачкој. Наредног дана присаједињење је и формално проглашено чиме је Аустрија

престала да постоји а уместо термина Аустрија унутар Немачке убудуће је коришћен назив - Источна Марка.

1940 - После пораза у "зимском рату", започетом совјетском инвазијом крајем 1939, Финска је потписала мировни уговор којим се одрекла Карелијске превлаке и града Виборг на истоку земље.

1942. Рођен Ратко Младић (Божановићи код Калиновика, 12. март 1942), српски генерал, начелник Главног штаба Војске Републике Српске (1992—1995) и један од српских вођа током распада Југославије. За вријеме ратних сукоба у Хрватској и Босни и Херцеговини, командовао је низом кључних војних операција.

Младић је прво распоређен у трећу армијску област 27. септембра 1965, у гарнизон у Скопљу, гдје је са чином потпоручника командовао водом 89. пјешадијског пука. Чин потпуковника добија 25. децембра 1980. у Одјељењу за оперативну наставу у команди гарнизона Скопље. Затим је постављен на положај команданта 39. пјешадијске бригаде у Штипу.

Године 1991. Младић се налазио на дужности помоћника команданта Приштинског корпуса на Косову и Метохији. Убрзо након његовог именовања, дошло је до озбиљног погоршања ситуације у Хрватској и борбених дејстава, која су се водила између хрватских паравојних снага и дијела ЈНА, па је крајем јуна премјештен у Книн као командант 9. корпуса ЈНА. На дужност начелника Главног штаба Војске Републике Српске постављен је у мају 1992, а на тој дужности је остао до децембра 1996. године.

[REDACTED]